لاوک
وێنەیەک لە هونەری گۆرانی میللی

ئەحمەد حەیران

ئەدەبی فـــۆلکلۆری، تورو وێژەی هزر و خـــەیاڵ و ئەندێشەی کۆمەڵگای کوردەوارییە، بیروهەست و هێز و توانای مـرۆڤ لە قـۆناغـەکـانی سـەرەتا و بەرایی ژیان دەردەخات. لەنێـو ئەدەبی فۆلکلۆری چەندین جۆر و تەرز لەبابەتی مـیللی هاتۆتە دروستـبـوون و چێ بوون، بۆیە لایەنەکانی ئەدەبی فۆلکلۆری زۆر بوار دەگرێتەوە هەر لە گۆرانی و ستران و ئەفسانە و داستان و چیرۆک و مەتەڵ و پەند و قـسـەی نەسـتـەقـەوە بگرە تا دەگـاتە پیـشـە و هونەری میللی، لاوک لە بواری گۆرانی میللیدا لایەنێکە لە سـتـرانـی فـۆلکلۆری، ئەو رۆژگـارەی لاوکی تێـدا ئافـەریدە بووە و دەق و ناوەرۆکی لاوکی تێدا خـولقـاوە بارودۆخێک بووە دەستی داوە بۆ هاتنە کایەی ئەم شێوە بابەتە، سـەردەم و رۆژگـاری لاوک قـۆناغـی ئازایەتی و نواندنی پاڵەوانیەتی و دروستبوونی داستان و بەسەرهات بووە، ژینگە و دەوروبەر بە نواندن و دیارکـەوتنی کـاری مێرخاسی و گەرناسی خرۆشاوە، بۆیە لاوکی ئازایەتی و شەروانی و ئەڤینی و دڵداری و سەربردەخوانی لە دایک بووە، کـەسی قـارەمـان لە هەست و هۆشی مـیللیـدا لە نەست و ناخی کـۆمـەڵ تاکـێکی پەسند و دیار و پێش چاوبووە، ئەوانەی ئازایەتی و پاڵەوانی نێـو گـۆرەپانی جەنگ و بەسەرهات و رووداوەکان بوونە، یاخود ئەوانەی لە ئەڤینی و حەزداری و دڵخوازیدا بالانوێنیـان پیـشـان داوە، رەوشـتـگەری و نیـازپاکـیـان نواندووە، ئەمـانە بوونەتە هێـمـا و چەڤـەنگی نێـو رووداوەکـان، بوونەتە پاڵەوانی سەربردەکان و تێکەڵ بە کولتوور و وێژە و بیری ئەندێشـە ئامـێـزی خـەڵـک بوون و لە دووتوێی لاوک و جـۆرەکـانی تری هونەری فـۆلکلۆری رەنگیـان داوەتەوە، لاوکی (گـەنج خـەلیل) کـە زۆر بەفـراوانی لە کـولتـووری

میللی کوردی ڕەنگی داوەتەوە، بووەتە لاوکێکی سەرتاسەری، لە زۆربەی دەڤەر و کونج و شارێکی کوردستان، بووەتە نموونەی دڵداری ڕاستەقینە، باس و سەربردەی لاوکەکە لەلایان سترانگۆیان هونەرکاری تێدا کراوە، حەفسەت و گەنج نموونەی مرۆڤی لەخۆبوردەو خۆنەویست بوون، گیانیان لە ڕێی ئەم ئامانج و ئاواتە سپاردووە کە لەناخەوە ئاوێتەی ئەڤینی پاک و بێگەرد بوون، هاوشان لەناو خۆشەویستییەکەدا، دڵداری خاک و نیشتمان و وڵاتپارێزیشیان ئاوێتە و تێکەڵاو کردووە. ئەم دوو مرۆڤە نموونەی کەسایەتی پەیامدار و خۆبەختکەر بوونە لەپێناو خۆشەویستی خاک و تاخی وڵات، لاوکەکە لەلایەن زۆر گۆرانیبێژ و دەنگبێژەوە لەم سەر بۆ ئەو سەری کوردستان گوتراوەتەوە، خەڵک وەک نموونەی پاڵەوانیەتی ئاماژەیان بۆ کردووە، لە گەڵێ دەڤەری کوردستان گوتراوەو هەموو لەیەک سەربردەوە هەڵدەقوڵێ، (عوسمان هەمەوەندی) کاسێتی تەواوی لەسەر گوتییە، مەزنە سترانبێژ (کاوێس ئاغا)ش بەدەنگە پڕ لە خرۆشەکەی لاوکی گەنج خەلیلی گوتووە و تۆماری کردووە، هەروەها (جەمیل ئاغای دارەتوو) لەسەر قەوان و بەکرەی کۆن گوتوویەتی، بەڕێز (حەکیم بێتواتە) کۆڕی لەسەر گێڕاوەو نووسینی لەسەر ئەم لاوکە هەیە، کەواتە دەقی لاوکەکە زۆرە و بەڵام هەموویان دەچنەوە سەر یەک ڕێچکە.

سەربردە و ناوەڕۆکی لاوکەکە

حەفسەت و گەنج ئامۆزای یەکتری بوونە، گەنج خەلیل کوڕی ئەحمەدی چۆپان ئۆغلی بووە، حەفسەتیش کچی محەمەد ئاغای چۆپان ئۆغلی بووە، لە شاری (بێلەچووک)، هەندێکیش دەڵێن هەردووکیان لەتیرە و هۆزی گەرگەری بوون، کە مەلا یەحیای مزووری لە کتێبی مێرخاسی کوردان وای گوتووە، کتێبەکەش لای (سەلام بێتواتەیی) هەیە، دەڵێن: هۆزی گەرگەریش لە بنەچە دەچنەوە سەر ڕەچەڵەکی ڕۆستەمی مازەندەران، دەربڕینی تریش هەیە کە خەڵکی ویلایەتی (العزیز) بوونە کە شارێکە نزیک سەروچاوەی ڕووباری دیجلە.

ئەم دەق و دەربڕینانە هەموویان لەسەر ئەوە کۆکن کەوا حەفسەت و گەنج خەلیل هەردووک ئامۆزا و دڵدار و دڵبەندی یەکتر بوونە، بەڵام حەفسەت نادرێتە ئامۆزاکەی، ئەڤینداریەکەیان بە ئاوات ناگات و حەفسەت لەلایەن خێزانەکەیانەوە دەدرێتە حوسێن ئاغای بێلەچووکی، کە گەورە بازرگان و توجار باشییەکی دەوڵەمەندی ناوچەکە دەبێ، بۆیە کە گەنج لەگەڵ ئەم پیاوە دەکەوێتە ناکۆکی و تووشی شەڕ دەبن، دەرەنجام گەنج خەلیل سێ شیروتیری لە کابرای دەدات و برینداری دەکات لە ئەنجامدا تووشی نەخۆشی تیراوە دەبێ و دەکەوێتە سەر جێگاو پەکی دەکەوێ، گەنج هەڵدەستی ئەم دەڤەرە بەجێ دەهێڵێ و ڕوودەکاتە شام، واتە سووریا، لەوێ لەلایەن قومانداروو سەرلەشکری عوسمانییەکان لەناوچەکەدا کە ناوی (مەحموود کۆلە) دەبێ دەگیرسێتەوە و دەبێتە ئەفسەر (زابت) لەلای، لە جێگەیەک بەناوی (خانی حەسەن) کە خانەکی سپی دەبێ ئاکنجی دەکرێ و دەمێنێتەوە، لە گەڕەکی (ساڵح بەگ) لە شام لەوێ گەنج خەلیل هەر لە فکر و ئەندێشەی خۆشەویستەکەی دەبێت، بۆیە تووشی نەخۆشی دەبێ و لەڕو لاواز دەبێ هەر هێسک و پیستی لێ دەمێنێتەوە، گەنج خەلیل بۆ ماوەی حەوت ساڵ بزر دەبێ و سەرو سۆراغی نابێ، حەفسەتیش لە داخان تووشی نیگەرانی و بێزاری دەبێ، پەژارە و ناخۆشی تەنگی پێ هەڵدەچنێ، کە نەشەوی شەو دەبێ نە ڕۆژی ڕۆژ دەبێ، بۆیە دەکەوێتە خەیاڵی ئەوەی کەوا بە هەر شێوەیەک بێت سۆراغی گەنج خەلیل بزانێ و بچێتە لای. لەناو ئەم هزر و خەیاڵەدا دەبێت، شەوێک خەونەکی دەبینی، خەونەکە بە داکی دەڵێ:

ئەویش پێی دەڵێ: کچم خەونەکەم بۆ بگێڕەوە، چونکە تەعبیری خەونەکەت هەر لەلای دایکت لێک دەدرێتەوە، بۆیە دەڵێ:

ڕەبی کچکا خەونێ تە خێر بی
سیفەتی قولو هوەڵلابی
یووسفی میسرێ سەدەقی لێدابی
لەبۆ دۆستان بە چاک گەڕابی
لەبۆ دوژمنان خرا گەڕابی

حەفسەتیش دەیگۆ دایە خەونەکەی من ئەوەیە، لە خەوێمدابوو:

کانییەک لە حەوشێ ماڵێ بابێ من دەربییە
ئەسپیندارەک لەسەرێ وێ کانیێ شین بییە
دوو ماری ڕەش خۆ لەوێ ئەسپینداری وەراندییە دوو سێوی ڕۆستەم بەگی بەنیوەکە وێ ئەسپینداری گرتییە،

دوو ئەستێرەی گەش لەسەر وێ ئەسپینداریدا
هەڵاتییە
بەرازەکی بۆزی دێزە لەبنی ئەوێ دارێ گەوزییە

یان دەڵێ:

کەرەکی گرو بەسێ پێیا لەبن وێ دارێ کەلییە.
کـەوەکی سـۆری نێـر لە شـاری حـمس و حـەمـایێ
ڕاهاتییە،
تۆپەکا کتانێ کاری ئەرزە ڕۆمێ لە دەمکێخۆ گرتیە
ل سەرێ ئەسپینداری بە غەریبی قەپ قەپوو خواستییە
تەیرەکـا شـاپەڕ سـپی ل سـەر شـاخی بێلەچووکێ
هەڵنیشتیە

دایکیشی دەڵێ:

کیـژم خەونەکەت مـانایەکەی وایە و بەم شێـوەیە بۆی
لێک دەداتەوە.
خەونەکەت خەونی خێرانە، تەعبیری یووسفی کەنعانە
ئەوکـانی لە حـەوشێ دەربیـیـە ئەوە فـرمـێـسکی
چاوێتەیە.
ئەوێ دارێ ئەسپینداری بڵند لە حەوشێ ماڵی بابێتە
شین بووە
ئەوە بەژن و باڵای تەیە.
ئەوێ جوتێ ماری ڕەش خۆ لەدارێ ئالاندییە
ئەوە کەزیێتەیە.
ئەوێ دوو سـێـوی ڕۆسـتـەم بەگی، ئەوە زەرد مـەمکێ
تەیە،
ئەوڵ جووتێ ئەستێرەی سەحەری، دوو ئەستێرەی گەش
ئەوە هەردوو چاوێ گەشی تەیە.
ئەوی بەرازی بۆزی دێزە لەبن داری
ئەوە مێردی کۆنی تەیە.
ئەوێ کەوێ سۆری نێرە گەنج خەلیلە کوڕ مامی تەیە
ئەوێ تەیرێ شاپەڕ سپی لەسەر شاخێ بێلەجووکی
هەلینشتیە حەزرەتی عیـزرایلە دەکێشی ڕوحێ گەنج
خەلیل
ئاغەی کوڕێ مامێ تەیە.
ئەوێ تەیرێ شاپەڕ سپی ب تەنێ هەلنیشتیە
جلکێ بووکێنیێ تەیە.

حەفسـەت دەیگۆتە داکی ڕاو و تەگبیـری توو چییـە، ئەوە حـەوت سـاڵە گـەنج خـەلیل بزرە و سـەری خـۆی هەڵگرتییـە، کـو بزانم مـایە، داکی دەڵێ: کـیـژی من ڕووناکی هەردوو چاوم، برۆ دەست بدە تەشـیـیـەکی گورگوری لە بێلە چووکی هەڕوە دەرێ برۆ لەسەر ڕێگای کاروان چییان ئەوانەی لە ئەستەمبووڵ و شام دێن، لەوێ سۆراغی گـەنج خەلیل کە حـەفسـەتیش دەچێ لەسـەر ڕێگای بەغەریبی و مەلوولی تەشی دەرێسی و چاوەڕێی کاروانچییان دەکات، کاروانەک دێت سەرقافڵەچییەکە ناوی (عەلی) دەبێ، حەفسەت پرسیاری گەنج خەلیلی لێ دەگات. ئەویش دەڵێ ناوبانگم نەبیستییە، بەڵام کە گەنج خەلیل هەڵات بۆ شام ناونیشانی چ بوو چ نەبوو.

حەفسـەتیش ناونیشـانەکەی پێدەڵێ، دەڵێ: کە گـەنج خەلیل هاتە شامێ.

سوار ببوو لە جوانە ئەسپەکی تالییە
لێی کردبوو زینەکی قەزریە
جۆتەکا ڕکێبی حەوێزیە..تاد

قافڵەچییەکە دەڵێ: ئەوە من سێ ڕۆژە لە شاری شامێ هاتیـمە کە هاتم نەخـۆشـەکی گـەلە گـرانم دیت لەوێ. لێـوەکـانی وشک بوونە، چاوەکـانی باری مـردنیی لەسـەر نیشتینە!

منێ ئەوێ گەنجم گەلە بە غەریبی دیتییە
بەڵام چبکەمێ دەردێ مردنێتی لێنشتییە
بەلان ناوی حەفسەتێی هەر لەسەر زارییە
ئەمن بەخێری خۆم کوزەکم شفتی لەبۆی کڕییە

ئینجا حەفسەت دەڵێ: ئەدی ناونیشانەکەی لە کێیە، لەکێ گیرساوەتەوە، کاروانچیش ناونیشانەکەی پێدەڵێ و دەڵێ: لەخانی حەسەنی کە خانەکی سپییە لە گەڕەکی ساڵح بەگی لە شام، ئەگەر بچی سەردانەکی بکەی خێرت دەگـاتی، چونکە لەسـەر مـردنە و هەر ناوی تۆ دێنێ، لەگـەڵ ئەم قسـانە و کە ئەم هەواڵە دەزانێ حـەفسـەت چەنگە زێڕەکی لە بەرکی دەردێنێ دەداتە کـاروانچی.. دەگـەڕێتـەوە مـاڵەوە قسـەکـان بۆ داکی دەگـێـڕێتـەوە، ناونیشان و شوێنەکەی پێدەڵێ حەفسەت دەڵێ:

ئەمن بە تاقە سواریش بێت هەردەچم جلکی عەگیدان
لەبەر دەکەم
سەرەکی لە گەنج خەلیل کوڕ مامێ خۆم دەدەم
دەچمە شارێ شامێ حەکیم و دختۆران دەبەمە سەر
گەنج خەلیل
ئەگەر بەماری دنیا چابی لۆمن گەلە گەلە هەرزانە

دەچم گاوەکی هەندەکی لەسەر سەرنجی گەنج دادەنیشم
بسکێ خۆم تەڕ دەکەم
بە ناوی سەمەنگوڵێ بە جووتی شاکەزیان باوەشێنەی
لە قەفێ سمێڕێ سوسنی گەنج خەلیل دەکەم
ئەمن قەت تەرکی بەژن و باڵای گەنج خەلیلی ناکەم

دایکیشی دەڵێ: هەرچی لەماڵی دنیایێ شک دەبەم لە زێڕو زیو هەمووت لۆ دەخەمە ناو هەگبەکی لە پشتی خۆت قایمی بکە، ئەوشۆکە پاشی نوێژی عیشایێ باب و برا هەموو لە دیوەخانی لای حوسێن ئاغای دادەنیشین، ئاگایان لەتۆ نابی، لە تەویلەخانەی مایینی سەگلاوی دەرینە و بڕۆ، هەروە کن (یووسف قاوەچی) لە شاری ئەرزە ڕۆمێ کە سێ سەعات بەسواری لێرە دوورە، ئەو پیاوە حەوت ساڵان قاوەچی بابت بووە لەدیوەخانێ مە، ئەو ڕاوتەگیرت بۆ دادەنێ. مرۆڤێکی چاوناس و شارەزایە، حەفسەت وا دەکات قسەی داکی قەبووڵ دەکات و هەردوو دەستی ماچ دەکات بەم نیوەشەوە سواری ماینێ سەگلاوی دەبێ و ڕوودەکاتە ئەرزەڕۆمێ، پاش سێ سعات دەگاتە ئەرزەڕۆم لەوێ پرسیار دەکاو ماڵی یووسفی قاوەچی دەدۆزێتەوە، کە چاوی پێی دەکەوێ ئەو سوارە بەویقارە وا دەزانێ ڕۆستەمی مازەندەرانە، بیری بۆ ئەوە ناچێ کە ئەوە (حەفسەتە) خۆی وا لەبەرگی عەگیدان نواندووە پاش قسەکردن حەفسەت خۆی پێدەناسێنێ، قاوەچی لەگەڵ قسەکان گیانی دێتە لەرزین، گازی خێزانەکەی دەکا و ئەسپەکەی لێوەردەگرن و میوانداریەکی شاهانەی دەکەن، حەفسەت تێی دەگەیەنێ کە بۆچ هاتییەو مەبەستی چییە؟ دەڵێ: هاتووم خۆم هاوێشتۆتە سەر بەختی تۆ، ئەویش پێی دەڵێ:

من باوکی تۆم.
لەمن قەبوول بکە باب و کیژایەتیە
بیست و چار ئەسپان دەکڕم لە ڕەنگەکییە
بیست و چار شێران دروست دەکەم لە ڕەنگەکییە
بیست و چار زینان دروست دەکەم لە تەرزەکییە
بیست و چار لغاوان دروست دەکەم لە نەوعەکییە
مار بەمار دەگەڕێم بیست و چار کیژان بەکرێ
دەگرم بەزەبری زێڕییە

حەفسەت هەرچی زێڕ و زیو هەیە دەیداتێ دەچێ لەبازار لەماوەی حەوت ڕۆژ و حەوت شەو هەمووی دەکڕێ و ئامادە دەکات، بەم پێیە ئامادە و سازو کۆک دەبن، هەر (٢٤) کچ دێن لەگەڵ حەفسەت دەبنە (٢٥)، هەموو خۆیان دەخەملێنن بە جوانترین ڕوخسار خۆ دەڕازێننەوە.. سنگیان بە سوخمەی زەردی تەورێزی دەپۆشن (٢٤) دوگمەی لێ قایم دەکەن، شیری شا میسری و ڕمی (١٨) گرێی نسێری لەخۆ دەبەستن و پێدەخەنە ناو ڕکێبێ و بەرەو شام بەڕێ دەکەون، دوو ڕۆژان دەڕۆن ڕۆژی سێیەم لەگەڵ نوێژی مەغریبێ دەگەنە شام، خەڵک کە چاوی بەم سوارانە دەکەوێ لەبەر سام و هەیبەتیان هەموو دێنە سەیران و تەماشاکردنێ، شام ئەوکات شوورابەند دەبێ، دوو دەرگای ئاسن و پۆڵابەندی لێدەبێت لێیەوە بچنە ژوورەوە، لەبەردەرگا یووسفی قاوەچی بە پاسەوانەکان دەڵێ: بڕۆن بڵێنە گەورەکەتان (مەحموود کۆلە)، کەوا (٢٥) سوار لە شاری بێلەچووکێ و ئەرزەڕۆمی هاتینە (١٢) یان برای گەنج خەلیلینە و (١٣)شیان ئامۆزاینە، مەحموود کۆلەی قوماندار کە ئەو خەبەرەی دەزانێ دەڵێ: بڕۆن نەوەک شەرمەزاریم بێتە سەر هۆدە و ژووری گەنج خەلیل خاوێن کەنەوە و بەگوڵاوێ بڕشێنن دۆشەکی لە تووکی پەڕی نەعامێ ڕایەخن (شەربە) ئاوەکیش لە پشت سەری گەنج خەلیل دانێن، وەکی گەنج خەلیل ئەو خزمەتەی دەبینی دەڵێ: ئەوە چ بووە، کێ مردییە؟ چەند ساڵە کەس خزمەتی منی نەکردییە، پاش ئەمە سوارەکان ئیزن وەردەگرن و لەدەرگای شورابەندەکە دەچنە ژوورەوە بەتەرتیب و بە نیزام حەفسەت و یووسفی قاوەچی لەپێشەوەی سوارەکان دەڕۆن، کە دادەبەزن یووسفی قاوەچی دەڵێ: ئەمن لە ڕێگەی تەرجومانەوە قسەی لەگەڵ مەحموود کۆلەی دەکەم نەوەک دەنگو بناسێ بزانێ ئێوە کیژن و تەماعکاری و لێ بکات، ئەو وەختە ئەمن شەرمەزار دەبم، ئینجا پێی دەڵێن: ئەو سوارانە زۆر حەز دەکەن گەنج خەلیلی ببینین و بچن سەردانەکی بکەن، ئەویش دوو خولامیان لەگەڵ دەنێرێ و دەچنە لای گەنج خەلیل، داخلی گەرەکی ساڵح بەگی دەبن و لە خانی سپی کە گەنج خەلیلی تێدایە دەچنە ژوورەوە حەفسەت کە سەر بە ژوورێ دادەگرێ، بەهەردوو دەستان لە تەوقی سەری خۆی دەدات فرمێسک بەگوڕ لەچاوی دێتە خوارێ، دەرێتە یووسفی قاوەچی وەرە بەرێ خۆ بدێ ئەوە گەنج خەلیلە سەرێ چەند ساڵە بەتاقی تەنێ لەهۆدەی کەتییە، گەنج خەلیل کە لەو چرپە

چرپەی دەبێ چاوی خۆی بڵند دەکات دەبینی عەگیدەک وەکی فریشتەیە بەژنی دەڵێی داری سووسنە بەرامبەری ڕاوەستاوە، حەفسەت کە دەبینی گەنج خەلیل چاوی بڵند کرد یەکسەر کڵاوی مەرەزی تەلەعفەری لەسەری خۆی فڕێ دەدات و هەربیست و چار دووگمەی لۆ دەترازینێ و هەر بیست و چار کەزی ڕەشماڵی بەدەردێخی، لەگەڵ ئەم دیمەنە ئاگری لە جەرگی گەنج خەلیلی بەردەدا، ئینجا سەری گەنج خەلیلی لەسەر بالیفێ بڵند دەکاو داوێتە سەر ڕانی خۆی و بەکوڵ دەگری و فرمێسکان بەردەداتەوە.

ڕوومەتی خۆی داوێتە سەر ڕوومەتی گەنج خەلیلی، بەڵام گەنج خەلیل هەر هێسک و پیستە مسقاڵە گۆشتی پێوە نەمایە، گەنج خەلیل کە چاوی بە حەفسەتێ دەکەوێ و سەری وا لەسەر ڕانی حەفسەتێیە و فرمێسکانی بەسەر دادەبارێنێ، لەناو ئەو دیمەنە خەمناک و تراژیدیا ئامێزەدا، گەنج خەلیل ڕۆح دەدات حەفسەتیش کە دەبینێ گەنج خەلیل لە ئاوزینگانە و هەناسەی نایەت، بەنینۆکان هەردوو ڕوومەتی خۆی بریندار دەکات و چاوی ڕەشی بەلەکی پڕ دەبن لەخوێن، گەنج خەلیل لە دوا هەناسە وەسیەت دەکات کەوا لە گۆڕستانی شام لە غەریبی نەینێژن، بەڵکو بیبەنەوە قەبرستانی بێلەچووکێ ڕۆژێ جارەک حەفسەت بێتە سەرینی، ئینجا یووسفی قاوەچی دەرێتە حەفسەتێ: هەستە کچم مردن هەقە و ناهەق نییە، ئەگەر لەدنیایێ لۆی نەبووی ئەوا دەبیەوە ئاشقێ قیامەتێ، با لێرە گەنج خەلیلاغەی بەئاوی کافورێ و بەعەتری بخوورێ و بەسابوونی حەلەبێ بشۆین، کفنەکی سپی لەبەربکەین و بیخەینە ناو تابووتەکی سەندەلی، حەفسەت دەڵێ: مامە یووسف بڕۆن لەبازێڕێ شامێ تابووتەکی بۆ گەنج خەلیل دروست بکەن تا گەنج خەلیلی لەناو حەشاربدەین، دەچن تابووتی دروست دەکەن تەرمی گەنج خەلیلی دەخەنە سەر پشتی دەوار و کەحێل و سەگلاوییان ڕوو لە شاری ئەرزەڕۆمێ دەکەن، هەر بیست و پێنج سوار سەری ڕم و شیرەکانیان سەرەو نخوون ڕوو لە زەوی دەکەن، بەمات و مەلوولی و خەمناک دەگەڕێنەوە و هەریەکەشیان دەستەسڕەکی ئاوریشمی بەچاوی خۆیانەوە دەگرن، کە دەگەنە شاری ئەرزەڕۆمی یووسفی قاوەچی هەر (٢٤) سوارەکەی ڕەوانی ماڵی خۆیان دەکاتەوە خەبەری دەداتە بێلەچووکێ کەوا قەبری لێدەن، لەگەڵ حەفسەتی مەیتی گەنج خەلیلی دەبەنەوە شاری خۆی، لە بێلەچووکی، کە دەگەنە وێ دەبینین خەڵک هەمووی لەسەر قەبرانە دانیشتوان هەمووی خەمناکە و دۆشدامانە و زۆریان دەگریێن، حەفسەت دەڵێ: خودا سەبەبکاری ئێمە بگری کە نەیان هێشت بۆ یەکتری بین، لەناو کەشوهەوایەکی تازییەباری و خەمناکدا گەنج خەلیل شۆڕی ناو قەبری دەکەنەوە، باوکی گەنج خەلیل لە حەژمەتان ئەقڵی تێک دەچێ و دایکیشی هەردوو چاوی دەڕژێ، کە خەڵک لەسەر قەبران دەگەڕێنەوە حەفسەت جلوبەرگی عەگیدان لەبەر دەکاتەوە و کراسەکی ڕەش لەبەرخۆی دەکات، دەڵێ: شەرت و قەراربێ پاشی گەنج خەلیلاغەی هیچ خێر و خۆشی نەبینم، بۆیە دەستی لە کێلی گەنج خەلیلی دەئارێنێ و ڕوو لە ئاسمانێ دەکاو هاواری پەروەردگاری مەزن و پێغەمبەری ئاخیری زەمانی دەکات، دەڵێ! لەیلاو مەجنوون بەمراز نەگەیشتن، ئەمن و گەنج خەلیلیش بۆ یەک نەبووین، ڕەبی لەپاشی گەنج خەلیلی حەفت ڕۆژی تر نەمێنم..

جارەک باوکی پیلی ڕادەکێشێ بیباتەوە فایدەی نابێ، جارەک برای دەستی دەگرێ تاوەکو بیباتەوە، سوودی نابێ، حەفسەت حەوت شەو و حەوت ڕۆژ خۆی لەسەر گۆڕی گەنج خەلیلی دادەینی و ئەوی خواردن و زاد بێت ناخوات، بەم پێیە حەفسەتیش لەوێ گیانی دەسپێرێ و ڕۆح دەدات و هەر لەوێ ئەویش لە تەنیشت گەنج خەلیل بەخاک دەسپێرن.

سەرچاوەکان:

١- دلداری گەنج خەلیل و حەفسەت خان، عەبدولواحید عەزیز.

٢- ئاسۆی فۆلکلۆر، ژمارە (١٤)، حاجی فاتیح دارەبەنی، گەنج خەلیل، ٢٠٠٥.

٣- لاوکی گەنج خەلیل ئاغا، نامەیەک بۆ بەرنامەی ڕۆژگار، ئەحمەد حەیران، ئاسۆی فۆلکلۆر، ژمارە (١٨)، ٢٠٠٦.